

Rumen Radev átütő győzelme – történelmi esély a működőképesség irányába?

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Szilágyi Mátyás

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

Borítókép forrás: Shutterstock

Szilágyi Mátyás, vezető kutató, MKI

RUMEN RADEV ÁTÜTŐ GYŐZELME – TÖRTÉNELMI ESÉLY A MŰKÖDŐKÉPESSÉG IRÁNYÁBA?

Rumen Radev, a volt bolgár köztársasági elnök, aki idén januárban lemondott, az általa márciusban alapított balközép Progresszív Bulgária párt élén a 2026. április 19-i előrehozott parlamenti választásokon 1997 óta példátlan, elsőprő győzelmet aratott: 44,6%-kal és 130 mandátummal abszolút többséget szerzett a 240 fős törvényhozásban, több mint 50,05%-os rekordrészvétel mellett. Ezzel sok év után első ízben lesz lehetséges a bolgár politikai színtéren olyan parlamenti kormányzati többséget kialakítani, amelynek birtokában, kiemelkedő lakossági felhatalmazásra támaszkodva, koalíciós kényszer nélkül alakítható meg a leendő kormány. Az optimista forgatókönyv szerint ezzel esély nyílik egyrészt a Bulgáriában évtizedek óta uralkodó kormányzati működésképtelenség felszámolására, másrészt a régóta esedékes igazságügyi reformok végrehajtására, valamint az endemikus korrupció által uralt kormányzati rendszer leváltására.

ELSŐPRŐ IGÉNY A TÁRSADALOMBAN A GYÖKERES VÁLTOZÁSRA

A Roszen Zseljazkov vezette GERB–MRF koalíciós kormány 2025. december 11-i, tömegtüntetések nyomán bekövetkezett kényszerű lemondása a Bulgáriában régóta tartó, visszatérő kormányváltások újabb állomását jelentette. Így nyílt meg az út az öt éven belül a nyolcadik előrehozott választás kiírására. Bulgáriában az utóbbi évek történései egyre markánsabban demonstrálták a rendszerváltás után kialakult politikai rendszer túlhaladott jellegét, sőt – a lakosság tartós és masszív tiltakozó-elutasító akciói alapján – annak lényegében állandósult működésképtelenségét. A jelek szerint a mindent átható korrupció, a rendszer szintű választási manipulációk, a politikai elit teljes hitelvesztése, az oligarchikus uralom és a maffiaállam markáns tünetei, valamint az áremelkedések miatti kedvezőtlen gazdasági közérzet egyaránt a gyökeres változás iránti széles társadalmi igényt, vagyis az évtizedes politikai status quo alapvető átírásának szükség-

gességét jelzik. Paradox módon a bolgár EU-tagság eddigi legnagyobb sikerének tekintett, 2026. január 1-jén megvalósult euróvezeti csatlakozás is felemás fogadtatásra talált a lakosság körében. A csatlakozás ugyanis a közvélemény többségének álláspontja ellenére népszavazás mellőzésével történt; a 2025-ös felmérések szerint azt a polgárok több mint 50%-a ellenezte.¹ Az ellenzőket támogatta nyilvános állásfoglalásaiban egyébként Rumen Radev akkori államfő is (akinek az elnöki tisztség jelenlegi, túlnyomóan protokolláris jellege miatt amúgy nem volt tényleges ráhatása a történésekre). A közös valuta bevezetése kapcsán a bolgárok felemás percepciója annak köszönhető, hogy az átállás elsősorban az élelmiszerek és a szolgáltatások esetében néhány hónap alatt érzékelhető áremelkedést idézett elő.²

A fentiek fényében Rumen Radev elnök úgy ítélte meg, hogy elérkezett az idő a cselekvésre: a kialakult politikai válságra reagálva megkísérelte megvalósítani korábban is hangoztatott oligarcha- és korrupcióellenes reformprogramját, ezért januárban lemondott tisztségéről és bejelentette indulását az előrehozott parlamenti választásokon. Rumen Radev, aki politikai pályáját a Bolgár Szocialista Pártban kezdte, euroszkeptikus, balközép irányultságú, patrióta–nacionalista és szuverenista, valamint hagyományosan oroszbarát beállítottságú politikusként jellemezhető. Pályája kezdetén a bolgár légierő vadászpilotájaként kapott kiképzést, majd az Egyesült Államok Légierőjének Akadémiáján (USFA) szerzett végzettséget; később vezérőrnagyi rangig jutott, és a bolgár légierő főparancsnokaként szolgált. 2016-ban a Bolgár Szocialista Párt jelöltjeként nyerte meg az elnökválasztást a GERB támogatottjával szemben, és 2026 januári lemondásáig immár kilencedik éve töltötte be az elnöki tisztséget. A választási részvétel céljából március végén létrehozott Progresszív Bulgária három kisebb baloldali-nacionalista, illetve baloldali-konzervatív párt („Szociáldemokraták” Politikai Mozgalom, Szociáldemokrata Párt, Mi Népünk Mozgalom) szövetségéből, plusz egy további politikai erő (VMRO-Bolgár Nemzeti Mozgalom) külső támogatásával jött létre. Az új pártformáció közvetlen vezetésében – bár formálisan a párt legfőbb vezetőjének számít – maga Radev nem lát el konkrét feladatokat, a mindennapi szervezési-irányítási teendőket korábbi közeli politikai harcostársaira és munkatársaira bízta. A volt elnök annak biztos tudatában

1 „Poll: In EU, support for euro at record high, but in Bulgaria has dropped”, *The Sofia Globe*, 2025. május 28., <https://sofiaglobe.com/2025/05/28/poll-in-eu-support-for-euro-at-record-high-but-in-bulgaria-has-dropped/>

2 „Bulgaria Inflation Rate”, *Tradingeconomics.com*, National Statistical Institute, Bulgaria, 2026. április 14., <https://tradingeconomics.com/bulgaria/inflation-cpi>

célozhatta meg nagy magabiztossággal a legfőbb végrehajtó hatalom birtokba vételét, hogy tudvalevően már egy éve folyamatosan messze a legnagyobb népszerűséggel rendelkezett az ország vezető politikai személyiségei között.³ Népszerűségi mutatója az áprilisi voksolás előtt is 40 és 50% közötti volt.

Radev Progresszív Bulgáriájának helye a bolgár politikai mezőnyben

A saját magát a bolgár politika kívülállójaként aposztrofáló Radev pártja 44,6%-os eredményével (130 mandátum) „földcsuszamlásszerű” győzelmet aratott, és egy millióval több szavazatot megszerezve lényegében kiütötte legfőbb riválisát, a bolgár politikát majd két évtizeden keresztül domináló, jobb-közép, ugyanakkor euroatlantista irányvonalat képviselő Bojko Boriszov GERB-elnököt és pártját. A mindössze 13,4%-ot, így 39 mandátumot megszerző GERB befolyása az utóbbi évek folyamatosan ingatag koalíciós kormányaiban jelentősen erodálódott. A neoliborális, progresszista Folytatjuk a Változást – Demokratikus Bulgária Koalíció 12,61%-kal, 37 képviselői hellyel a harmadik helyen végzett. A párt népszerűségét 2026 februárjában jelentősen megtépázta, hogy több vezető politikusa belekeveredett a Petrohan-hágó egyik turistaházában történt, máig nem teljesen tisztázott, csoportos – szektás jellegű gyilkossággal és pedofil bűncselekményekkel összefüggő – ügybe. Ugyanakkor ez a neoliborális, szorosan EU-konform pártkoalíció Radev potenciális parlamenti szövetségeseiként jöhet szóba a leendő kormányfő számára az igazságügyi reform megvalósításához, amely kétharmados többséget igényel, és a korrupt legfelsőbb bíróság megtisztítását célozza. A török kisebbséget is képviselő, legutóbb a GERB-bel kormánykoalícióban lévő Mozgalom a Jogokért és Szabadságjogokért negyedik helyen, 7,1%-kal, 21 mandátummal, míg az orosz-párti, szélsőjobbos Vazrazdsane (Megújulás) 4,2%-kal, 13 mandátummal az ötödik helyen végzett. A bolgár parlamentarizmus történetében első ízben a Bolgár Szocialista Párt (Radev egykori pártja) a 4%-os parlamenti küszöb alatt maradván nem jutott be.⁴

A választási eredmények hivatalos igazolását, végleges érvényessé nyilvánítását követően Iliana Jotova államelnök asszony az új parlament összehívását április 28-29-re valószínűsíti.

3 „Survey: President Rumen Radev with highest approval rating”, *Radio Bulgaria*, 2025. február 21., <https://bnrnews.bg/en/post/126953/survey-president-rumen-radev-with-highest-approval-rating>.

4 „Bulgaria Election Final: Radev's Progressive Bulgaria Wins Landslide, Five Parties Enter Parliament”, *Novinite.com*, 2026. április 20. <https://www.novinite.com/articles/238115/Bulgaria+Election+Final%3A+Radev%E2%80%99s+Progressive+Bulgaria+Wins+Landslide%2C+Five+Parties+Enter+Parliament>.

A LEENDŐ ÚJ MINISZTERELNÖK REFORM-TERVEI

Rumen Radev ambíciózus reformelképzelései a bolgár társadalom uralkodóvá vált elvárásaival találkoznak. Ilyen parlamenti kétharmados többséget igénylő elképzelés az igazságügyi rendszer megreformálása, mindenekelőtt a korrump bírói kar megtisztításával, a politikai és szervezett bűnözői szférával való összefonódások és alárendelődés, a politikai befolyásolás mechanizmusainak kiküszöbölésével. Itt az első lépés a már mintegy több mint fél éve törvénytelenül hivatalát betöltő főügyész eltávolítása, az ügyészi intézményrendszer politikai befolyástól való megszabadítása, majd a legfelső bíróság tagjainak lecserélése. Radev tervezi a választási rendszer módosítását is, oly módon, hogy az ne a jelenlegi, minél több kis párt parlamentbe való bejutásának, és ennél fogva a minél töredezetebb parlamenti pártstruktúra kialakulásának kedvezzen. A program fő vonulata az állami intézményeket, a politikai pártokat, a médiát és a bíróságokat kontrolláló oligarchikus rendszer lebontása, az oligarchák közpénzekhez való hozzáféréseinek és a magánszférát sújtó zsarolási és védelmi pénzszedési módszereknek a felszámolása. A gazdasági tervek sorában szerepel egyebek mellett az ún. „tőkebefektetések ombudsmanjának” létrehozása, a beszedett adók egy részének befektetésekbe való visszaforgatása, illetve a költségvetési kiadások mesterséges intelligencia segítségével való állandó monitorozása is.

A Progresszív Bulgária párt programja széles körű intézkedéseket tartalmaz az infrastruktúra fejlesztésére, az energetika átalakítására, a közoktatás modernizálására, valamint az élelmiszerek és az egészségügyi szolgáltatások árának csökkentésére, továbbá a szegénység visszaszorítására. Lépéseket ír elő a demográfiai válság mérséklésére, a drogfogyasztás visszaszorítására, illetve a környezetvédelem és a gazdasági növekedés közötti egyensúly megteremtésére is. Hangsúlyosan kitér a dokumentum a bolgár honvédelmi potenciál fejlesztésére.

Rumen Radev a Progresszív Bulgária gazdasági programjához, különösen az EU jelenlegi jövőképében szereplő néhány sarkalatos elem átértelmezéséhez a választásokat követő napon hangsúlyos támogatást kapott az Association of Industrial Capital in Bulgaria elnökétől, Vasil Velevtől.⁵ A Szövetség elnöke kiemelte, hogy az Európai Unióval szemben nem „utasítás-követő”, hanem proaktív, nemzeti érdekérvényesítő magatartásra van szükség, ezért kulcsfontosságú

5 „Head of Bulgaria’s Industrial Capital Association After Radev’s win: „We Must Stop Following Orders from the EU””, *Novinite.com*, 2026. április 21., https://www.novinite.com/articles/238113/Head-of-of-Bulgaria's+Industrial+Capital+Association+After+Radev's+Win:+?disable_mobile=true.

gú nemzeti prioritás a Green Deal revíziója és az Oroszország elleni szankciók mielőbbi feloldása, mert állítása szerint Brüsszel e politikai irányvonalával immár 38. hónapja recesszióba kényszeríti többek között Bulgária iparát. A pártprogram nem tér ki külpolitikai, nemzetközi kérdésekre, ezek taglalását – többnyire az általa képviselt orosz-orientált, mérsékelt EU-kritikus irányultsággal – Rumen Radev fenntartja magának.

Radev és a Progresszív Bulgária koalíció között az egyfelől euroszeptikus, mérsékelt EU-kritikus, illetve oroszbarát, másfelől az EU-konform, erős Uniót támogató, illetve az európai védelmi autonómia erősítése mellett kiálló üzenetek között figyelemre méltó szereposztás figyelhető meg. A szuverenista, Brüsszel számára nagyobb fejfájást okozó üzenetek elsősorban az elnök megnyilatkozásaihoz köthetők, míg az EU-fősodorba illeszkedő irányvonalak inkább a párt dokumentumaiban, programjában és egyéb kommunikációjában jelennek meg.⁶

A PROGRESSZÍV BULGÁRIA GYŐZELMÉNEK NEMZETKÖZI FOGADTATÁSA ÉS RADEV NEMZETKÖZI POZÍCIÓJA

Bulgária geopolitikai mozgásteret – hasonlóan kelet-közép- és délkelet-európai országok csoportjának majd’ mindegyikéhez – erősen behatárolt. A Nyugat és a Kelet közötti pozicionálódást ugyanakkor több, részben történelmi és gazdasági szempont is determinálja. Egyrészt Szófia gazdasági, politikai és biztonságpolitikai szempontból nagymértékben támaszkodik az Európai Unió- és NATO-tag-ság által biztosított garanciákra, előnyökre és lehetőségekre, amelyek egyben a legfontosabb szövetségi keretet és viszonyítási pontot jelentik számára. Az EU statisztikailag legszegényebb országaként létfontosságú számára az uniós belső piac, a nyugati beruházások folyamatos és zavartalan megvalósulása, valamint a rendelkezésre álló uniós alapokhoz való minél hatékonyabb hozzáférés. Az ország védelmi képességeinek minőségileg magasabb szintre emelése sem elképzelhető az Európa biztonságát szolgáló cselekvési eszköz (Security Action for Europe, SAFE), illetve az európai védelmi ipari program (European Defence Industry Program, EDIP) adta lehetőségek kihasználása nélkül. Európai biztonságpolitikai szempontból meghatározó stratégiai partnernek Szófia mindenekelőtt Németországot tekint. A fekete-tengeri térség biztonságát meghatározó, globális szintű stratégiai egyenletben ugyanakkor bolgár szempontból semmilyen eu-

6 Todor Tagarev, „Bulgaria’s election and what it means for Europe”, *European Council on Foreign Relations*, 2026. április 20., <https://ecfr.eu/article/bulgarias-election-and-what-it-means-for-europe/>.

rópai védelmi garancia sem képes kiváltani az Egyesült Államok által biztosított/dominált, többoldalú NATO- valamint kétoldalú amerikai garanciák jelentőségét. A védelmi, biztonságpolitikai dimenzióban megfigyelhető dichotómia az EU és az USA szerepe vonatkozásában a parlamentbe bejutott öt pártot is jól láthatóan polarizálja. A GERB és a Jog és Igazságosság Mozgalom alapvetően az amerikai szövetséges által nyújtott biztonsági garanciákat és együttműködési lehetőségeket helyezi a fókuszba, míg a Folytassuk a Változást – Demokratikus Bulgária az EU-s védelmi együttműködés fejlesztését, az európai védelmi autonómia kiépítését tekinti meghatározónak. E két pólus közötti köztes, kiegyensúlyozott pozíciót fogalmaz meg Rumen Radev Progresszív Bulgáriája, fenntartva ugyanakkor az Oroszországgal való stratégiai kiegyezés és közeledés lehetőségét is, valamint egyértelműen orosz orientációt képvisel a Vazrazsdane (Újjászületés) szélsőjobb oldali párt.

Bulgária geopolitikai helyzetét közvetlen szomszédsági környezete is kifejezetten bonyolulttá teszi. Az ország egyrészt széleskörű gazdasági-kereskedelmi, energetikai, infrastrukturális együttműködésre utalt a szomszédaival. Létfontosságú az ország szempontjából az orosz gázt szállító Török, illetve Balkáni Áramlat gázvezetékek. Jelentős szerep jut a gázellátásban távlatilag a jelenleg fejlesztés, illetve bővítés alatt álló, vertikális transzbalkáni (görög-bolgár-román-moldovai-ukrán) gázfolyosónak is. Az EU irányába bonyolódó közúti és vasúti személy- és áruszállítás, illetve tranzit szempontjából szintén létfontosságú a román, szerb, illetve török és görög irányú közlekedési összeköttetés fejlesztése. Ugyanakkor Bulgária szinte minden szomszédjával fennálló kapcsolatait terhelik a nem túl távoli történelmi múltban gyökerező, részben rendezett, részben csupán elfojtott, bármikor kiújuló, látens vagy nyílt viták, amelyek elsősorban határkérdésekhez, valamint a nemzeti kisebbségek helyzetéhez és jogi státuszához kapcsolódnak. Bár a nyugati gazdasági és védelmi integrációkhoz való tartozás uralkodó preferenciát képez a lakosság körében, a bolgár történelmi múltban gyökerező oroszbarátság máig meghatározó eleme a nemzeti-kulturális identitásnak. A lakosság legalább 39–40%-ának kulturális és geopolitikai beállítottságát tartósan jellemzi egyfajta történelmi oroszbarátság.⁷ Rumen Radev nyilvános felszólalásaiban többek között ezt a tényezőt tartja szem előtt és nyíltan oroszbarát beállítottságról tesz időről-időre tanúbizonyságot. Válasz-

7

Dr. Rumena Filipova, „Shifting Strategic Perceptions and Authoritarian-State Proclivities of Youth amid Continuous East-West Ambivalence”, *Globalanalytics-bg, Briefing Paper, No 7, November 2025*, <https://globalanalytics-bg.org/wp-content/uploads/2025/11/Bulgaria-Report-2025-Final-Version.pdf>.

tási győzelmét ennek megfelelően láthatóan meleg fogadtatásban részesítették a Kreml részéről, értékelve Radev részéről a Moszkvával való „pragmatikus párbeszéd” szorgalmazását.⁹ Persze a hatalomhoz közeli orosz elemzők igyekeznek hűteni az esetlegesen túlzott orosz várakozásokat, felhívva a figyelmet Bulgária alapvetően meghatározó pénzügyi függésére Brüsszeltől és Washingtontól. Nyikita Guszev, a moszkvai Szlavisztikai Intézet tudományos munkatársa is hasonló értelmezést ad: rámutat, hogy a proorosznak minősített politikus valójában szigorúan a bolgár nemzeti érdekek mentén jár el, és az említett, meghatározó gazdasági-pénzügyi mozgástér keretei között, egy kijelölt „lehetőségfolyosón” haladva képes programját érvényesíteni.⁹ Az orosz részről a bolgár választások eredményére érkező reakciók óvatos megfogalmazásban, de arra is utalnak, hogy a nem nyilvános csatornákon eljuttatott üzenetek és jelzések szintjén az EU több jelentősebb tagállama részéről is futnak be Moszkvához a pragmatikus párbeszéd lehetőségét firtató megkeresések.

Az EU főbb intézményeinek vezetői, így az Európai Tanács, az Európai Bizottság és az Európai Parlament elnökei késedelem nélkül, egyhangúan pozitív üzenetekkel reagáltak a Progresszív Bulgária sikerére.¹⁰ Hasonló volt Mark Rutte NATO-főtitkár reakciója. Az egybecsengő üdvözlő hangok arra utalnak, hogy Radev előzetes európai és külpolitikai együttműködési ajánlata már korábban „célhoz ért”, előkészített és ismert volt az európai uniós vezetők számára. Hasonlóan meleg hangú üzenetet küldött Giorgia Meloni olasz kormányfő. Ugyanakkor mind a német, mind a francia vezetők részéről láthatóan óvatos kivárás érzékelhető. Az EP neoliberális Renew Europe frakciója pedig, utalva a leendő bolgár miniszterelnök oroszbarátságára, a választások után kiadott nyilatkozatában egyenesen „egy újabb trójai faló” megjelenésének kockázatára hívta fel a figyelmet.¹¹ Ugyanakkor – az Oroszország vonzaskörébe sodródás veszélyét ugyan fenntartva –, az európai elemzők mégiscsak hajlanak arra, hogy egy, az EU-s fő irányvonalat tiszteletben tartó, kiegyensúlyozottabb bolgár geopolitikának szavazzanak

8 „Kremlin on Radev’s victory: „We welcome Pragmatic Dialogue”, *Novinite.com*, 2026. április 20., <https://www.novinite.com/articles/238106/Kremlin+on+Radev%27s+Victory%3A+%E2%80%9CWe+Welcome+Pragmatic+Dialogue%E2%80%9D>.

9 Глеб Мишутин, „Как относится к России победитель выборов в Болгарии” [Hogyan viszonyul Oroszországhoz a bolgár választások győztese?], *Vedomosti.ru*, 2026. április 21., <https://www.vedomosti.ru/politics/articles/2026/04/21/1191765-kak-otnositsya-k-rossii-pobeditel-viborov-v-bolgarii>.

10 Giorgio Dell’Omodarme „Elections in Bulgaria: The EU welcomes Radev – but Doubts remain about his stance towards Kyiv”, *EUnews.it*, 2026. április 20., <https://www.eunews.it/en/2026/04/20/elections-in-bulgaria-the-eu-welcomes-radev-but-doubts-remain-about-his-stance-towards-kyiv/>.

11 „Bulgaria risks becoming ‘Trojan horse’ after election, EU-centrists warn”, *The Brussels Times*, 2026. április 22., <https://www.brusselstimes.com/2091703/bulgaria-risks-becoming-trojan-horse-after-election-eu-centrists-warn>.

bizalmat.¹² Az Egyesült Államok részéről egyelőre a szófiai amerikai nagykövetség üdvözölte Rumen Radev győzelmét.

Radev és pártja győzelme Bulgáriában megnyitja annak esélyét, hogy a leendő miniszterelnök a társadalmat hosszú ideje megosztó, Kelet-Nyugat, illetve Oroszország-EU törésvonal két oldalát újra tudja egyesíteni. Ezáltal egy optimista forgatókönyv esetén a leendő-új, miniszterelnök történelmi nemzetegyesítő szerepet tölthet be. A politikus választási kampányát a rendszerszintű korrupció és a „mafiaállam” felszámolására építette. Emellett – a Folytatjuk a Változást – Demokratikus Bulgária neoliberais-centrista párttal, a kétharmados parlamenti többség elérése érdekében együttműködésben – az igazságügyi rendszer reformját, valamint a Nyugat és Oroszország közötti pragmatikus párbeszéd és kapcsolatépítés megnyitását is zászlajára tűzte. Nyugati megfigyelők és elemzők szerint – minden kétely és aggodalom ellenére – képes lehet arra, hogy kiegyensúlyozott, többirányú nemzetközi támogatást szerezzen, ezáltal kedvező geopolitikai mozgásteret alakítson ki Bulgária számára, amelyet optimális esetben az ország fejlődése érdekében hatékonyan ki is használhat.¹³

VÁRHATÓ KÜLPOLITIKAI LÉPÉSEK

Radev (várhatóan) leendő miniszterelnökként a jelek szerint óvatosan egyensúlyozó politikát – egyben többirányú helyiértékekkel rendelkező geopolitikai orientációt – kíván követni. Az Európai Unió kapcsán az „erős Bulgária, erős EU” álláspontot fogalmazza meg. Egy legutóbbi nyilatkozata szerint Bulgária történelmi szerepét abban látja, hogy az egyetlen egyszerre szláv és ortodox keresztény EU-tagállamként kapocsként szolgálhat az Unió és Oroszország között, hozzájárulva a kereskedelmi és energetikai kapcsolatok felújításához, a szankciók fokozatos visszavonásához, valamint akár közvetítő szerepet is betöltve az EU és Ukrajna, illetve Oroszország közötti békefolyamatban. A leköszönő Zseljazkov (GERB) miniszterelnök 2026. január 22-én, a davosi Világgazdasági Fórum margóján aláíróként részt vett a Donald Trump amerikai elnök által létrehozott Béketanács megalakulásán. Ezzel – a megállapodás bolgár parlament általi ratifikálása esetén – a bolgár közvetítői szerepkör kiépítése előtt további lehető-

12 Jessica Moss, „Bulgaria’s election tests how far the EU can contain pro-Russia drift”, *EPC.EU*, 2026. április 22., <https://www.epc.eu/publication/bulgarias-election-tests-how-far-the-eu-can-contain-pro-russia-drift/>.

13 Carlotta Gall, „Will Bulgaria’s New Leader Cast His Lot With Europe or Russia?”, *The New York Times*, 2026. április 23., <https://www.nytimes.com/2026/04/23/world/europe/bulgaria-radev-election-russia-europe.html>.

ségek nyílhatnak (amennyiben a Béketanács a jövőben ténylegesen működő fórummá válik). A korábbi, bolgár részről feltétlenül és kritikátlanul EU-fősodor követő kormányzati magatartást várhatóan felválthatja a kritikus-pragmatikus hozzáállás.

Az EU-bővítés terén ismét előtérbe kerülhet a bolgár nemzeti érdekeket nyersebb, határozottabb formában érvényesítő politika, különösen Észak-Macedónia EU-integrációja kapcsán. Radev várhatóan következetesebben képviselheti az integráció blokkolását, illetve annak szigorú feltételekhez kötését, mégpedig a korábbi bolgár–észak-macedón kétoldalú megállapodásban rögzített követelmények teljesítéséhez. Ide tartozik többek között az észak-macedóniai bolgár kisebbség államalkotó tényezőként való alkotmányos elismerése, a nyelvi státusz, a kulturális autonómia és a kisebbségi jogok kérdése, valamint a történelmi értelmezésekkel kapcsolatos viták rendezése. A leendő bolgár kormány irányvonala feltehetően közelebb állhat majd Giorgia Meloni olasz, valamint Robert Fico szlovák miniszterelnökök Oroszországhoz, illetve az USA-hoz fűződő politikai irányvonalához, mint az EU-s mainstreaméhez.¹⁴

A bolgár politikai életben botrányt váltott ki, hogy az ügyvezető – tehát demokratikus felhatalmazás nélküli - kormány március végén lényegében titokban, előzetes belpolitikai konzultációk nélkül biztonsági együttműködési megállapodást írt alá Ukrajnával.¹⁵ E lépést Rumen Radev kifejezetten élesen elítélte, ami a megállapodás parlamenti ratifikálásának későbbi lehetséges elmaradását, ezzel érvénybe lépésének várható meghiúsulását vetíti előre.¹⁶ Radev mindig is következetesen ellenezte Ukrajna fegyverszállításokkal való támogatását. Várható, hogy miniszterelnöksége alatt leállíthatja a Rheinmetall vállalat által a közép-bulgáriai Szopotban létrehozott fegyver-, robbanóanyag- és tűzérési lőszergyár termékeinek Ukrajnába való állami szintű értékesítését és beszállítását (ugyanakkor a magánvállalati szintű fegyverszállításokat feltehetően nem akadályozná). Ez a lőszergyártó üzem Ukrajna egyik legjelentősebb szállítója. Ukrajna nyílt, állami szintű fegyveres támogatása Radev felfogása szerint Orosz-

14 Maria Simeonova, „Radev’s way: What Europe can expect from Bulgaria’s new political constellation, *European Council on Foreign Relations*, 2026. április 21., <https://ecfr.eu/article/radevs-way-what-europe-can-expect-from-bulgarias-new-political-constellation/>.

15 Yohana Vodenicharova „Bulgarian PM, Ukrainian President sign 10-Year Bilateral Security Agreement”, *The Kyiv Independent*, 2026. április 21., <https://www.bta.bg/en/news/world/1095656-bulgarian-pm-ukrainian-president-sign-10-year-bilateral-security-agreement>.

16 Tatiana Marinova, „Progressive Bulgaria Leader: Security Agreement with Ukraine Continues Government’s „Assemblages” Tradition”, *Bulgarian News Agency*, 2026. március 31., <https://www.bta.bg/en/news/bulgaria/1095791-progressive-bulgaria-leader-security-agreement-with-ukraine-continues-governmen>.

ország részéről potenciális stratégiai kitettséget, célponttá válást válthat ki Bulgária vonatkozásában. Terveiben szerepel közvetlen vagy közvetett (bilaterális vagy az EU valamely struktúrája segítségével megvalósuló) kapcsolatfelvétel Oroszországgal az idáig e téren generált kockázatok mérséklése, egyfajta biztonsági garancia elérése érdekében. Bár Radev korábban elismerte az orosz agressziót Ukrajna ellen, a Krímet nemzetközi jogi szempontból Ukrajna részének tekintti, ugyanakkor történetileg a félsziget Oroszországhoz tartozását tartja reálisnak. Bulgáriát a szláv-ortodox világ részeként elhivatottnak tartja az Oroszország és Európa/Ukrajna közötti közvetítői szerepre. A többévszázados, Oroszország és a Nyugat közötti ideológiai vetélkedésben elveti a szerinte hamis, nem megalapozott, illetve elévült/elavult erkölcsi felsőbbrendűsége apelláló európai ambíciókat, amelyek eszerint a jelenleg változó, átalakuló nemzetközi rend körülményei között immár érvényüket veszítették.

A fentiek alapján az orosz–ukrán háború rendezése és Ukrajna támogatása kapcsán – bár valószínű, hogy Bulgária az új kormány vezetésével továbbra is igazodik az EU-s konszenzushoz – egyelőre nem egyértelmű, hogy Radev miniszterelnökként folytatja-e, és ha igen, milyen mértékben az úgynevezett „tettrekészek koalíciójában” eddig aktív bolgár szerepvállalást. Várható, hogy bizonyos értelemben a „stratégiai kétértelműség” irányvonala fémjelzi majd a bolgár külpolitikát. Mivel nem jóslható meg előre, hogy a leendő Radev-kormány mennyire lesz sikeres és hatékony kül- és biztonságpolitikai céljai megvalósításában, egyelőre csak annyit állapíthatunk meg, hogy Európa szempontjából mindez legalább egy lehetséges pótlólagos esélyt jelenthet. Ez az esély a több geopolitikai pólus felé mutató pragmatikus nyitottságban, valamint az ezzel együtt egyértelműen deklarált EU-konform irányvonalban rejlik. Mindez alkalmassá teheti Bulgáriát arra, hogy az orosz–ukrán konfliktusban, illetve az EU–Oroszország kapcsolatban az érdemi párbeszédet, később akár a rendezést előmozdító nemzetközi szereplők és közvetítők közé lépjen.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**